

سوالات درس دوم جامعه شناسی (۳)

- (۱) - **علوم اجتماعی به چه دانش ها و علمی اطلاق می شود؟** در واقع علوم اجتماعی به دانشهایی گفته می شود که اجتماعات انسانی و چگونگی اثرگذاری آنها بر کنش ها و شیوه زندگی ما و همچنین اثرپذیری آنها از کنش ها و شیوه زندگی ما را به روش علمی مطالعه می کنند.
- (۲) - **مهمترین فواید علوم اجتماعی را بیان کنید؟**
- (۱) - علوم اجتماعی نیز با شناخت پدیده های اجتماعی، به انسانها امکان می دهند که آثار و پیامدهای پدیده های اجتماعی را پیش بینی کنند.
- (۲) - دانشمندان علوم اجتماعی تلاش میکنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند. آنها با کشف این قواعد میتوانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند.
- (۳) - علوم اجتماعی زمینه فهم متقابل انسانها و جوامع مختلف از یکدیگر را فراهم می سازند و به افزایش همدلی و همراهی انسانها کمک می کنند.
- (۴) - علوم اجتماعی، ظرفیت داورى درباره ارزشها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آنها را دارند.
- (۵) - علوم اجتماعی ظرفیت داورى درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را هم دارند.
- (۳) - **چرا پیش بینی در علوم اجتماعی پیچیده تر از علوم طبیعی است؟** به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش ها و سایر پدیده های اجتماعی و تنوع آنها، پیش بینی در علوم اجتماعی پیچیده تر از علوم طبیعی است.
- (۴) - **چرا علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردار است؟** زیرا علوم اجتماعی ظرفیت داورى درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارند. علوم اجتماعی، درباره فرصتها و محدودیت های فناوری به انسانها آگاهی می دهند و به آنها کمک می کنند، از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند. از اینرو، علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.
- (۵) - **موضوع مورد مطالعه علوم اجتماعی چیست؟ چند نمونه از شاخه های علوم اجتماعی را بیان کنید.** علوم اجتماعی، کنش های اجتماعی و پیامدهای آن؛ یعنی پدیده های اجتماعی را مطالعه می کنند. کنشهای اجتماعی، ابعاد و انواع مختلفی دارند. برای بررسی و مطالعه این انواع و ابعاد، دانش های مختلفی به وجود آمده است. اقتصاد، حقوق، سیاست، تاریخ، باستان شناسی، ارتباطات، مردم شناسی، جامعه شناسی، جمعیت شناسی، زبانشناسی، مدیریت، روانشناسی اجتماعی و جغرافیای انسانی از جمله رشته هایی هستند که پدیده های اجتماعی را مطالعه می کنند.
- (۶) - **جامعه شناسان علم جامعه شناسی را چگونه تعریف می کنند؟** برخی جامعه شناسان، جامعه شناسی را علم شناخت کنش اجتماعی و بعضی آن را علم شناخت ساختار اجتماعی دانسته اند.
- (۷) - **شاخه های مختلف جامعه شناسی از نظر سطح مطالعه بیان کرده و تعریف کنید؟** (۱) - جامعه شناسی خرد که کنش اجتماعی و سایر پدیده های اجتماعی خرد را بررسی و مطالعه میکند؛ (۲) - جامعه شناسی کلان که ساختار اجتماعی و سایر پدیده های اجتماعی کلان را بررسی و مطالعه می کند. ((جامعه شناسی خرد و کلان نیازمند به هم و مکمل یکدیگرند))
- (۸) - **رویکردهای مختلف در جامعه شناسی بر چه اساسی شکل گرفته اند؟ رویکردهای اصلی در جامعه شناسی را بیان کنید.**
- در جامعه شناسی بر اساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است. جامعه شناسی پوزیتیویستی، جامعه شناسی فقهی - تفسیری و جامعه شناسی انتقادی سه رویکرد اصلی جامعه شناسی اند.
- (۹) - **چه کسی به عنوان بنیان گذار علم جامعه شناسی شناخته می شود؟ وی ابتدا چه نامی برای این رشته انتخاب کرد؟**
- اگوست کنت، به عنوان بنیانگذار جامعه شناسی شناخته می شود وی ابتدا نام فیزیک اجتماعی را برای این رشته برگزید.

۱۰- چرا اگوست کنت ابتدا نام فیزیک اجتماعی را برای جامعه شناسی انتخاب کرد؟ جامعه شناسی در آغاز شکل گیری خود در قرن نوزدهم میلادی سعی کرد به علوم طبیعی به ویژه علم فیزیک نزدیک شود. به همین دلیل اگوست کنت، بنیانگذار جامعه شناسی، ابتدا نام فیزیک اجتماعی را برای این رشته برگزید.

۱۱- جامعه شناسی در آغاز شکل گیری خود در قرن نوزدهم میلادی سعی کرد به چه علمی نزدیک شود؟ چرا؟ جامعه شناسی در آغاز شکل گیری خود در قرن نوزدهم میلادی سعی کرد به علوم طبیعی به ویژه علم فیزیک نزدیک شود. زیرا موفقیت های بی سابقه علوم طبیعی، برخی جامعه شناسان این دوره را علاقه مند کرده بود که جامعه شناسی را هرچه بیشتر به علوم طبیعی نزدیک و شبیه نمایند.

۱۲- کدام رویکرد در جامعه شناسی، جامعه شناسی را در زمره دانش های ابزاری می دهد؟ جامعه شناسی پوزیتیویستی

۱۳- در جامعه شناسی پوزیتیویستی پدیده های اجتماعی چگونه مورد مطالعه قرار می گیرد؟

۱- در جامعه شناسی پوزیتیویستی، پدیده های اجتماعی مانند پدیده های طبیعی دانسته می شوند و جامعه همانند طبیعت در نظر گرفته می شود. بنابراین روش مطالعه آنها نیز یکسان دانسته می شود.

۲- در این رویکرد روش مطالعه جامعه همان روشی که در مطالعه طبیعت به کار گرفته می شود، یعنی روش حسی و تجربی است.

۳- همانطور که علوم طبیعی با شناخت نظم موجود در طبیعت، امکان پیش بینی، پیشگیری و کنترل طبیعت را برای انسانها فراهم می کند، جامعه شناسی نیز با شناخت نظم اجتماعی، به انسانها قدرت پیش بینی، پیشگیری و کنترل جامعه را می دهد.

۱۴- کدام اندیشمندان به عنوان پایه گذاران جامعه شناسی تفهیمی شناخته می شوند؟ ویلهلم دیلتای و ماکس وبر

۱۵- دیدگاه برخی متفکران اجتماعی نظیر دیلتای و ماکس وبر در باره همانندی پدیده های اجتماعی و طبیعی بیان کنید. در قرن نوزدهم میلادی برخی متفکران اجتماعی آلمانی از جمله ویلهلم دیلتای و ماکس وبر، مدعی شدند که هر چند جهان اجتماعی همانند جهان طبیعی، نظم و قواعد خاصی دارد اما انسانها مانند موجودات طبیعی نیستند و پدیده های اجتماعی نیز با پدیده های طبیعی تفاوت دارند.

۱۶- وبر چه روشی برای فهم پدیده های اجتماعی پیشنهاد کرد؟ روش وی تحت عنوان کدام رویکرد در جامعه شناسی مشهور است؟

وبر معتقد بود کنش اجتماعی معنادار است و پدیده های معنادار را نمی توان همانند پدیده های طبیعی از طریق حواس مطالعه کرد، بلکه باید معنای آنها را فهمید. این رویکرد در جامعه شناسی به «جامعه شناسی تفهیمی» مشهور شد.

۱۷- از دیدگاه وبر روش معتبر تحلیل پدیده ها اجتماعی نزد جامعه شناسان چیست؟ با اینکه وبر بر «روش تفهیمی» به عنوان روش ویژه علوم اجتماعی تأکید می کرد اما همچنان علم را به علم تجربی محدود می دانست و معتقد بود، آنچه جامعه شناسان می گویند، باید با روش تجربی اثبات شود، وگرنه ارزش علمی ندارد.

۱۸- چرا وبر معتقد بود جامعه شناسی نمی تواند در باره آرمانها و ارزشها داوری کند؟ زیرا علم را به علم تجربی محدود می دانست و معتقد بود، آنچه جامعه شناسان می گویند، باید با روش تجربی اثبات شود، وگرنه ارزش علمی ندارد. از این رو از نظر وبر جامعه شناس فقط می تواند آرمانها و ارزشهای اجتماعی را توصیف کند اما نمی تواند درباره این آرمانها و ارزشها داوری علمی کند، چون روش تجربی توان و ظرفیت داوری علمی ندارد.

۱۹- جامعه شناسی انتقادی در چه قرنی پدید آمد؟ در قرن بیستم، نوع جدیدی از جامعه شناسی به نام جامعه شناسی انتقادی پدید آمد.

۲۰- تفاوت روش تحلیل پدیده ها از دیدگاه جامعه شناسی انتقادی با سایر رویکردها در جامعه شناسی توضیح دهید.

جامعه شناسی انتقادی بیشتر از جامعه شناسی تفهیمی از علوم طبیعی فاصله گرفت. جامعه شناسان انتقادی علاوه بر روشهای تجربی و تفهیمی، روشهای دیگری را نیز به رسمیت می شناسند. همین روشها به آنها امکان می دهد که درباره ارزشها و هنجارها داوری کنند و برای عبور از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب، راه حل هایی ارائه کند.

(۲۱) - مهم ترین هدف جامعه شناسان انتقادی چیست؟ مهمترین هدف جامعه شناسان انتقادی، نقد وضعیت موجود جامعه برای رسیدن به یک وضعیت مطلوب تر است.

(۲۲) - چرا جامعه شناسی انتقادی، دو رویکرد پوزیتیویستی و تفهیمی را محافظه کار میدانند؟ زیرا آن رویکردها نمی توانند درباره ارزشها و هنجارهای اجتماعی داوری کنند و به شرایط موجود تن می دهند.

مقایسه سه رویکرد جامعه شناسی پوزیتیویستی، تفهیمی-تفسیری و انتقادی			
انتقادی	تفهیمی-تفسیری	پوزیتیویستی	نوع رویکرد معیار
کنش انسانی و نقش اراده در آن	کنش اجتماعی انسان	جامعه و پدیده های اجتماعی	موضوع
حس و تجربه + استدلالهای غیر حسی و غیر تجربی بر اساس فرهنگ و عرف اجتماعی	حس و تجربه با تفهم (نگاه درونی برای دریافت معانی)	روش صرفاً حسی و تجربی	روش
شناخت پدیده ها ، داوری ارزشی و انتقاد از وضع موجود برای رسیدن به وضعیت مطلوب	شناخت پدیده ها ، پیش بینی و کنترل آنها و حفظ وضع موجود	شناخت پدیده ها ، پیش بینی و کنترل آنها و حفظ وضع موجود	هدف

سوالات درس سوم جامعه شناسی (۳)